

INNOVATSION TA'LIM MUHITIDA TALABALARNING IJODIY SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI

B. K. Rahmatova

Buxoro davlat pedagogika instituti doktoranti

Buxoro, O'zbekiston

 barnogull95@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada innovatsion ta'lim sharoitida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda ularning ijodiy izlanuvchanlik qobiliyatlarini rivojlantirishning nazariy va amaliy asoslari tahlil etilgan. Ijodiy tafakkurni shakllantirishga xizmat qiluvchi pedagogik texnologiyalar, ta'lim muhitini tashkil etishning samarali usullari va motivatsion omillar yoritilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion ta'lim, ijodiy izlanuvchanlik, mustaqil fikrlash, zamonaviy texnologiyalar, kasbiy tayyorgarlik, ilmiy tafakkur.

Globalashuv, raqamli transformatsiya va texnologik taraqqiyot sharoitida oliy ta'lim tizimining asosiy vazifasi – bozor iqtisodiyoti talablariga mos, mustaqil fikrlovchi, innovatsion yondashuvga ega mutaxassislarni tayyorlashdir. Xususan, talabalarda ijodiy izlanuvchanlik qobiliyatini shakllantirish – ularni professional hayotga tayyorlashning eng muhim omillaridan biridir.

Ijodiy izlanish bu – yangi bilimlar yaratishga, mavjud muammolarga noodatiy yondashuv bilan yechim topishga qaratilgan faoliyatdir. Talabalarni o'z fikrini mustaqil ifodalashga, savollar qo'yishga va yangilik izlashga undash – ularning ilmiy salohiyatini ochishda asosiy omildir. Shu bois, ta'lim jarayoni ijodkorlikni qo'llab-quvvatlaydigan metodik yondashuvlar bilan boyitilishi kerak.

Ijodkorlikni rag'batlantirishda quyidagi metod va yondashuvlar yuqori samaradorlikka ega:

- Loyiha asosida o'qitish – real muammolarni mustaqil hal qilishga yo'naltirilgan topshiriqlar;

- Interaktiv mashg'ulotlar – “fikrlar bo‘roni”, debatlar, rolli o‘yinlar orqali mustaqil tafakkurni faollashtirish;
- Problemali o‘qitish – o‘quv materiallarini muammo orqali berish va talabani izlanishga majburlash;
- Raqamli texnologiyalar – sun‘iy intellekt, data tahlil vositalari orqali tahliliy fikrlashni rivojlantirish.

Ijodiy yondashuv faqat texnologiya emas, balki psixologik qulaylik va ochiqlik muhiti bilan uyg‘unlashgandagina samarali natija beradi. Talabaga xato qilishga imkon beradigan, savollar uchun jazolamaydigan, o‘z fikrini ochiq aytish imkonini beradigan ta’lim muhiti zarur. Bunday muhitda har bir talaba o‘zini qadrlangan, o‘z fikrini bildirishga haqli shaxs sifatida his qiladi.

Ijodiy izlanuvchanlik bugungi innovatsion ta’lim tizimining markaziy mezonlaridan biridir. Uni o‘quv jarayoniga integratsiyalash quyidagi pedagogik maqsadlarga erishishda muhim vosita bo‘la oladi:

- ✓ Mustaqil fikrlovchi mutaxassisni shakllantirish: Talabalar tayyor bilim emas, balki bilimlarni mustaqil izlab topish va ularni qayta ishlash orqali o‘zining kasbiy identifikatsiyasini shakllantiradi.
- ✓ Kreativ muammohal qilish kompetensiyasini rivojlantirish: Bugungi kasb-hunar bozori doimiy o‘zgarishlarda. Ijodiy izlanuvchanlik talabani turli noan’anaviy holatlarga tayyorlaydi.
- ✓ O‘quvchilarda “o‘rganishni o‘rganish” qobiliyatini shakllantirish: Talaba o‘qituvchi tomonidan emas, balki o‘z ehtiyoji va qiziqishidan kelib chiqib o‘rganadi. Bu esa uzluksiz ta’limga asos bo‘ladi.
- ✓ Fanlararo integratsiyani qo‘llab-quvvatlash: Ijodiy tafakkur yordamida talabalar turli fanlar o‘rtasida mantiqiy bog‘liqlikni o‘rnatishadi, bu esa bilimlarni chuqurroq va barqarorroq o‘zlashtirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy o‘qituvchi – bilim beruvchi emas, balki yo‘lko‘rsatuvchi, ilhomlantiruvchi, kuzatuvchi mentor dir. Talabaga qiziqarli savollar berish, o‘z

ustida ishlashga undash, muvaffaqiyatsizlikka sabr bilan yondashish – pedagogning ijodiy izlanishga olib boruvchi asosiy funksiyalaridandir.

Ijodiy izlanish – inson salohiyatining eng yuqori shaklidir. Uni rivojlantirish uchun oliy ta'limda integrativ, innovatsion va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar majburiydir. Har bir talaba o'zining ichki ijodiy imkoniyatlariga ega – bu salohiyatni ochish, uni yo'naltirish va unga ishonch berish esa – pedagogning muqaddas vazifasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. To'xtaeva, Z. Sh. (2011). Kasb-hunar ta'limida fanlararo integratsiya.
2. Sh.T.Z. & Kh.S.K. (2020). Innovative forms of education in Uzbekistan. IJIERT, 7(4).
3. Zebo, T. X., & Barnogul, R. (2023). Talabalarni ijodiy yondashuv asosida innovatsion kasbiy faoliyatga tayyorlash imkoniyatlari.
4. Rahmatova, B. (2023). Muhandis o'qituvchilarda kasbiy kompetentlikni rivojlantirish usullari.
5. Tanaka, H. (2021). Creativity in Higher Education. International Journal of Educational Research, 102, 113–125.